



KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 15.11.2006
COM(2006) 685 konč.

POROČILO KOMISIJE

Letno poročilo o dejavnostih Evropske unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja v letu 2005

[SEC(2006) 1450]

POROČILO KOMISIJE

Letno poročilo o dejavnostih Evropske unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja v letu 2005

(Besedilo velja za EGP)

1. UVOD

To letno poročilo zajema razvojne dosežke in dejavnosti v letu 2005. Pripravljeno je bilo v skladu s členom 173 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti¹ in členom 4 Sklepa o šestem okvirnem programu².

Poročilo spremlja priložen delovni dokument osebja Komisije s podrobnejšimi informacijami in statističnimi podatki. Glavna poglavja zadevajo dejavnosti in rezultate, dosežene v letu 2005, ter razvojne dosežke na področju raziskav in dejavnosti na področju tehnološkega razvoja v državah članicah Evropske unije. Statistične tabele so v ločeni prilogi.

2. DEJAVNOSTI SKUPNOSTI NA PODROČJU RAZISKAV IN TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA

2.1. Politični dosežki

Raziskovalna politika EU ima glede na svojo naravo in obseg možnost izboljšati življenje evropskih državljanov in hkrati omogočiti EU, da poveča svojo konkurenčnost v svetu. Ima pomembno vlogo pri razvoju na znanju temelječega gospodarstva in zato tudi pri uresničevanju lizbonskih ciljev ter prispevanju k prednostnim nalogam Komisije v zvezi z blaginjo, zaposlovanjem in rastjo v EU. Na področju raziskav ima EU dva glavna cilja: oblikovanje Evropskega raziskovalnega prostora (ERP) ter povečanje in izboljšanje javnih in zasebnih raziskovalnih prizadevanj v Evropi.

Na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta leta 2005 so voditelji držav in vlad okrepili lizbonsko strategijo z novim partnerstvom za rast in zaposlovanje, katerega namen je ponovni zagon barcelonskega cilja, v skladu s katerim bo EU leta 2010 za raziskave namenila 3 % svojega bruto domačega proizvoda (BDP), za razliko od sedanjega 1,9 %. V svojem sporočilu „Oblikovanje ERP znanja za rast“ z dne 6. aprila 2005, ki določa cilje evropske raziskovalne politike v obdobju 2007–2013, je Komisija ponovno poudarila, kako pomembno je **znanju zagotoviti novo podbudo za trajnostno rast**, da bi dosegli lizbonske cilje. Okrepitev zmogljivosti Evropske unije za pridobivanje znanja, njegovo razširjanje s pomočjo

¹ „Komisija na začetku vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo. Poročilo zajema informacije o raziskovalnih in tehnološko razvojnih dejavnostih ter o razširjanju njihovih rezultatov v predhodnem letu, pa tudi delovni program za tekoče leto.“

² Sklep št. 1513/2002/ES z dne 27. junija 2002. Člen 4 „V okviru letnega poročila, ki ga mora Komisija predložiti skladno s členom 173 Pogodbe, Komisija podrobno poroča o napredku pri izvajanju šestega okvirnega programa, še zlasti napredku pri doseganju njegovih ciljev in prednostnih nalog...“; vključene so tudi informacije o finančnih vidikih in uporabi instrumentov.

izobraževanja in utrjevanje s pomočjo inovacij je danes splošno priznana kot najboljšo sredstvo, s katerim lahko EU spodbudi gospodarsko rast in doseže kvantitativne in kvalitativne izboljšave na področju zaposlovanja ter hkrati zagotovi družbeni napredek in varstvo okolja. V duhu tega so voditelji držav in vlad na svojem srečanju v Hampton Courtu ponovno potrdili raziskave kot eno od petih glavnih področij ukrepov, za katera si je treba prizadevati, na podlagi česar je bila na tem področju imenovana skupina na visoki ravni, ki ji predseduje nekdanji ministrski predsednik Aho.

S skupnim pristopom za več raziskav in inovacij, ki je bil objavljen oktobra, se Komisija osredotoča zlasti na izboljšanje pogojev za zasebne naložbe v raziskave in inovacije. Glavni cilj je izboljšati okvirne pogoje za raziskave in inovacije, zlasti s pomočjo evropskih smernic ali navodil glede ključnih področij, kot so davčne olajšave za raziskave, uporaba javnih naročil za inovativne izdelke in storitve ter sodelovanje in prenos tehnologije med univerzami in podjetji. Za spodbuditev industrije za več naložb v R&R v Evropi je bistveno osredotočanje politik notranjega trga na krepitev na znanju temelječega gospodarstva in povečanje tržne dinamike za raziskovalno intenzivno in inovativno blago ter storitve.

2.1.1. K 7. okvirnima programoma

Glavni napredek **na poti k 7. okvirnima programoma (7OP)** je bil dosežen leta 2005, ko je Komisija predložila svoje predloge za celoten pravni okvir, vključno s samima okvirnima programoma (ES in Euratom) in temeljito predhodno oceno vpliva, predloženimi aprila, posebnimi programi, predloženimi septembra, ter pravili za udeležbo in razširjanje rezultatov, predloženimi decembra. Komisija je predlagala ambiciozen 7OP, tako glede področja uporabe kot glede obsega, ki ustreza izzivom v Evropi.

Glavni cilji 7OP so predstavljeni v štirih obsežnih poglavjih:

- Sodelovanje – zagotoviti vodilno vlogo EU v svetu na področju znanosti in tehnologije s spodbujanjem večjega sodelovanja med raziskovalnimi skupinami, tako znotraj EU, kakor tudi z ostalim svetom, vključno z obsežnimi in dolgoročnimi javno-zasebnimi partnerstvi.
- Zamisli – omogočiti pomembno novo pobudo, ustanovitev znanstveno neodvisnega Evropskega raziskovalnega sveta, ki bo podpiral osnovne raziskave na pobudo raziskovalcev na mejnih področjih znanja ter tako spodbudil raziskovalce, pri katerih bodo odličnost, ustvarjalnost in intelektualna radovednost vodile do pomembnih novih odkritij.
- Človeški viri – spodbujati kvantiteto in kvaliteto človeških virov na področju raziskav in razvoja.
- Zmogljivosti – razviti sredstva, ki bodo na voljo za raziskave in inovacije, da bi znanost dobila boljše mesto v družbi in da bi se olajšal skladen razvoj mednarodnega sodelovanja.

Skupni pravni okvir, predlagan za 7OP, predvideva jasno izboljšanje ureditvenega in administrativnega okolja za evropske raziskave, s pomočjo poenostavljenega dostopa in postopkov ter s prenosom nekaterih logističnih in administrativnih nalog zunanjim izvajalcem.

2.1.2. K Evropskemu raziskovalnemu prostoru (ERP)

Poleg priprave prihodnjega okvira za financiranje raziskav, je Komisija v letu 2005 okrepila pomembne **politične pobude v zvezi z ERP**.

Strategija mobilnosti za ERP in politika razvoja poklicne poti raziskovalcev določata skladen okvir za države članice in Komisijo za vzpostavitev enotnega, odprtega, privlačnega in konkurenčnega evropskega trga delovne sile za raziskovalce. Znatno napredek je bil dosežen tudi na področju zmanjšanja ovir, ki preprečujejo mobilnost, ter izboljšanja spretnosti in sposobnosti za razvoj poklicne poti med sektorji in disciplinami. Poleg tega se je leta 2005 s priporočili državam članicam za listino evropskih raziskovalcev in kodeks ravnanja za zaposlovanje raziskovalcev, ki sta se začela dejansko izvajati takoj po sprejetju, ter z začetkom pobude „Raziskovalci v Evropi 2005“ pospešilo izboljšanje statusa, poklica in poklicne poti raziskovalcev.

Trenutno deluje *osemindvajset evropskih tehnoloških platform*. Usmerjene so na strateška vprašanja, pri katerih je doseganje prihodnje rasti, konkurenčnosti in trajnosti v Evropi odvisno od pomembnega tehnološkega napredka na različnih področjih, kot so jeklo, zračni, železniški in pomorski promet, vodik in fotovoltaika, voda in kemikalije, nanoelektronika, inovativna zdravila, rastlinska genomika, trajnostna kemija (vključno z industrijsko biotehnologijo), predelovalna industrija, vzajemno učenje in znanje za predvidevanje. Evropska komisija ne vzpostavlja ali vodi evropskih tehnoloških platform, vendar jih spodbuja in po potrebi usmerja. Platforme vključujejo pristop „od spodaj navzgor“, pri katerem se zainteresirane strani pod vodstvom industrije združijo z namenom opredelitve in izvajanja srednjeročnega do dolgoročnega strateškega raziskovalnega programa, ki podpira možnost razvoja, razširjanja in uporabe ključnih tehnologij. Strateški raziskovalni programi, ki so jih razvile evropske tehnološke platforme, so se, kolikor so skladni s cilji evropske raziskovalne politike, upoštevali pri razvoju posebnega programa „Sodelovanje“. Na omejenem številu področij se za celovito ali delno izvajanje strateškega raziskovalnega programa, ki ga je razvila evropska tehnološka platforma, lahko vzpostavi skupna tehnološka pobuda³.

Poleg tega je bilo izbranih 68 projektov *ERA-NET*, katerih namen je uskladitev nacionalnih in regionalnih raziskovalnih programov na področjih, kot so dvostransko sodelovanje s tretjimi državami, meroslovje, kmetijstvo in ribištvo, zdravje rastlin in človekovo zdravje, energija, promet ali okolje. Na štirih področjih so v predlogih za 7OP predvidene tudi *skupne pobude v skladu s členom 169 Pogodbe*, kar pomeni dodaten korak naprej pri usklajevanju programov.

Poudariti je treba tudi prispevke k ERP na posebnih področjih. Evropska unija in druge mednarodne partnerice – Japonska, Rusija, Kitajska, Združene države in Koreja, ki se jim je kasneje pridružila še Indija – so 28. junija 2005 podpisale „skupno deklaracijo“, v kateri so se dogovorile o izgradnji *mednarodnega termonuklearnega poskusnega reaktorja (ITER)* na evropski lokaciji v Cadaracheju. Ta sporazum, ki zadeva več kot polovico svetovnega prebivalstva, je dejansko potrdil vodilno vlogo Evrope na področju raziskav fuzijske energije

³ Delovni dokument osebja Komisije: „Poročilo o evropskih tehnoloških platformah in skupnih tehnoloških pobudah: Spodbujanje javno-zasebnih partnerstev na področju R&R za povečanje konkurenčnosti evropske industrije, SEC(2005) 800, 10. junij 2005“. Utrdila se je vloga Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) pri podpori skladnega in strateškega pristopa k oblikovanju politike, predvsem s pripravo evropskega načrta za nove raziskovalne infrastrukture vseevropskega interesa.

ter predstavlja zgodovinski trenutek znanstvenega sodelovanja tako na mednarodni kakor tudi na evropski ravni. ITER pomeni naslednjo fazo preden bo fuzijska energija postala realnost in bo prispevala k reševanju svetovnih problemov z energijo. ITER je eden od najobsežnejših mednarodnih raziskovalnih projektov vseh časov, s predvidenimi proračunskimi sredstvi v višini 10 milijard EUR za obdobje 35 let.

Junija je bil sprejet akcijski načrt za obdobje 2005–2009 za izvajanje varne, integrirane in odgovorne evropske strategije za razvoj *nanoznanosti in nanotehnologij*. Cilj je okrepiti in uskladiti raziskave na tem področju z namenom prispevati h konkurenčnosti Unije in njenim številnim politikam, da bi ustvarili sinergijo z izobraževanjem in inovacijami. Usklajeni ukrepi evropske industrije, raziskovalnih organov, univerz in finančnih institucij bi morali omogočiti oblikovanje izdelkov in postopkov, ki so tržno donosni in resnično varni.

Raziskave na področju *globalnih sprememb in ekosistemov, trajnostne energije in prometnih sistemov* so pomembno prispevale k pregledu strategije EU o trajnostnem razvoju. Komisija je poročala o uspešnem izvajanju Akcijskega načrta za okoljske tehnologije ter tudi Akcijskega načrta za okolje in zdravje, ki sta se nadaljevala v letu 2005. Februarja 2005 je bil na vrhu v Bruslju, ki ga je organizirala Komisija, sprejet 10-letni izvedbeni načrt za pobudo za globalno opazovanje Zemlje.

Glede strategije Komisije na področju *znanosti o življenju in biotehnologije* je bil v tretjem poročilu Komisije o doseženem napredku in prihodnjih usmeritvah poudarjen njen pomen pri spodbujanju rasti in krepitvi položaja EU na svetovnem trgu za visoko tehnologijo. Vzporedno s tem so bili predstavljeni prvi rezultati platforme o kliničnih študijah za soočanje z boleznimi, povezanimi z revščino (HIV/AIDS, malarija in tuberkuloza), v okviru programa Partnerstva evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnih študij (člen 169 Pogodbe).

Transverzalna vprašanja v zvezi z ERP, kot so *znanost v družbi, enakost spolov v znanosti in mednarodno sodelovanje*, so bila na primer obravnavana v okviru pomembnih javnih prireditev, temeljitih analiz in akcijskih načrtov, dvostranskih in dvoregionalnih dialogov, priprave mednarodnih sporazumov o sodelovanju z Japonsko, Južno Korejo, Jordanijo in Egiptom ter tudi s sklenitvijo sporazuma s Švico.

V letu 2005 se je nadaljeval pripravljalni ukrep za raziskave na področju varnosti (PASR), ki se je začel leta 2004. PASR pripravlja osnovo za povsem oblikovano prednostno nalogo raziskav na področju varnosti v okviru teme „Varnost in vesolje“ 7OP. Kar zadeva „Vesolje“ sta bili leta 2005 sprejeti dve sporočili – „Predhodna izhodišča evropske vesoljske politike“ in „GMES: od koncepta do uresničitve“. Dejavnosti na področju raziskav vesolja v 7OP bodo določene z namenom podpreti evropsko vesoljsko politiko in se bodo osredotočile zlasti na GMES (globalno nadzorovanje okolja in varnosti).

2.2. Izvajanje šestega okvirnega programa

Medtem ko se začetek 7OP načrtuje za leto 2007, se **izvajanje raziskovalnih dejavnosti v okviru 6OP** nadaljuje. Za obdobje 2002–2006 ima EU na voljo proračun v višini približno 20 milijard EUR, ki je predvsem namenjen sedmim tematskim prednostnim področjem: znanosti o življenju, genomika in biotehnologija za zdravje; tehnologije informacijske družbe; nanoznanosti in nanotehnologije, inteligentni materiali in nove proizvodne tehnologije; aeronavtika in vesolje; kakovost in varnost živil ter prehrane; trajnostni razvoj, globalne spremembe in ekosistemi; ter družbene znanosti in humanistične vede. V letu 2005 so bila

proračunska sredstva v celoti porabljena. Nadaljevala so se prizadevanja, da bi 6OP še naprej privabljal najboljše raziskovalne skupine ter najbolj inovativne družbe, organizacije in institucije in na vseh tematskih prednostnih področjih je bil dosežen znaten znanstveni in tehnološki napredek. Večina tematskih področij namenja posebno pozornost odprtju tem, ki so predvsem naklonjene udeležbi industrije, zlasti MSP, ter mednarodnemu sodelovanju. Poleg tega se izvajajo raziskave za podporo politikam na področjih, kot so kmetijstvo, ribištvo, zdravje in varstvo potrošnikov, izobraževanje, mladi, zaposlovanje in socialne politike, pravosodje in notranje zadeve, okolje, enotni trg, energija in promet. Kar zadeva ureditveno in administrativno okolje, je še naprej prihajalo do nadaljnjih izboljšav in napredka, kjer je bilo to potrebno, zlasti glede poenostavitve.

Da bi **izkoristili prednosti prejšnjih okvirnih programov**, se znanstveni in tehnični rezultati ter družbeno-gospodarski vpliv raziskovalnih dejavnosti iz prejšnjih okvirnih programov razširjajo, analizirajo in ocenjujejo z namenom optimizirati njihov potencial na področju inovacij in v procesu oblikovanja politike. Poročila o petletnem ocenjevanju in študije okvirnih programov Skupnosti za raziskave v obdobju 1999–2003 ter odgovor Komisije nanje, so bili široko razširjeni in obravnavani na različnih političnih forumih ter predvsem ustrezno upoštevani pri pripravi 7OP.

CORDIS je še naprej služba za razširjanje projektov in rezultatov 6OP, pri čemer vsi kazalniki kažejo na znatno povečanje uporabe glavnih storitev, opisov projektov, informativnih storitev in storitev v zvezi z razpisi.

3. RAZVOJ V DRŽAVAH ČLANICAH IN UPORABA ODPRTE METODE USKLAJEVANJA

3.1. Raziskave in prenovljena lizbonska strategija

Na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta marca 2005 so voditelji EU uvrstili rast in delovna mesta na vrh evropskih političnih prednostnih nalog. Prenovljena lizbonska strategija je pomenila novo obvezo za vse, da se s pomočjo pozitivnega načrta reforme aktivirajo, saj je uspeh odvisen od celovitega pristopa, s katerim je mogoče doseči kar največjo moč in katerega pogoj je aktiven prispevek vseh držav članic v Evropi. Tej obvezi je dal dodatno težo še sporazum o integriranih smernicah za rast in delovna mesta, ki zagotavljajo jasen načrt za oblikovanje nacionalnih reform, ter tudi neuradno srečanje v Hampton Courtu oktobra.

Prvi korak za prenos te težnje v ukrepanje je bil določitev ustreznih sredstev za pospešitev ustvarjanja novih delovnih mest. To zahteva partnerski pristop s pravnimi ukrepi, sprejetimi na ustrezni ravni. Države članice so posamično pripravile programe nacionalnih reform na skupni podlagi integriranih smernic. Poleg tega Svet, Evropski parlament in Komisija sodelujejo pri ukrepih, ki so na ravni Skupnosti potrebni za dopolnitev pobud držav članic.

Potreba po izgradnji na znanju temelječega gospodarstva in izboljšanju privlačnosti Evrope kot poslovnega in naložbenega območja je na splošno dobro zastopana v programih nacionalnih reform, ki so jih vse države članice predložile jeseni 2005. Ocena raziskovalnega dela programov nacionalnih reform 25 držav članic s strani Komisije kaže, da veljajo R&R za glavno prednostno nalogo v vseh državah članicah, skupaj s potrebo po izgradnji na znanju temelječega gospodarstva in izboljšanju privlačnosti Evrope kot poslovnega in naložbenega območja. V številnih državah so politike R&R in inovacij vse bolj integrirane in to je v nekaterih primerih privedlo do ustanovitve svetov za R&R in inovacije, v katere so vključeni socialni partnerji in ustrezna ministrstva, ki na strateški ravni svetujejo vladam. Poleg tega se

države članice soočajo s številnimi skupnimi izzivi, kot so potreba po izboljšanju človeških virov, spodbujanje raziskovalno intenzivnih MSP in potreba po izboljšanju prenosa znanja med javnim in zasebnim sektorjem.

Kot odziv na te izzive so bili sprejeti številni ukrepi, vendar je splošna intenzivnost R&R v EU v zadnjih letih stagnirala. Številne države članice so sprejele konkretne ukrepe za povečanje javnih izdatkov ter izboljšanje uspešnosti in učinkovitosti, vključno z razvojem javno-zasebnih partnerstev, da bi spodbudile R&R v podjetjih ter uvedbo sistemov spremljanja in ocenjevanja v javnih R&R. Vse države članice so razmišljale o posodobitvi upravljanja raziskovalnih ustanov in univerz, z namenom povečati samostojnost upravljanja. V približno polovici držav članic obstaja takšna ali drugačna oblika fiskalnih ukrepov, kot spodbuda za povečanje zasebnih R&R, številne druge države članice pa razmišljajo o njihovi uvedbi. Navsezadnje ima veliko držav članic ukrepe ali namene za zagotovitev zadostnega števila usposobljenih raziskovalcev s privabljanjem več študentov v znanstvene in tehniške vede ter izboljšanjem možnosti poklicnega razvoja. Programi nacionalnih reform na splošno odražajo povečano ozaveščenost glede potrebe po usklajenih mešanica politik za podporo raziskavam in inovacijam.

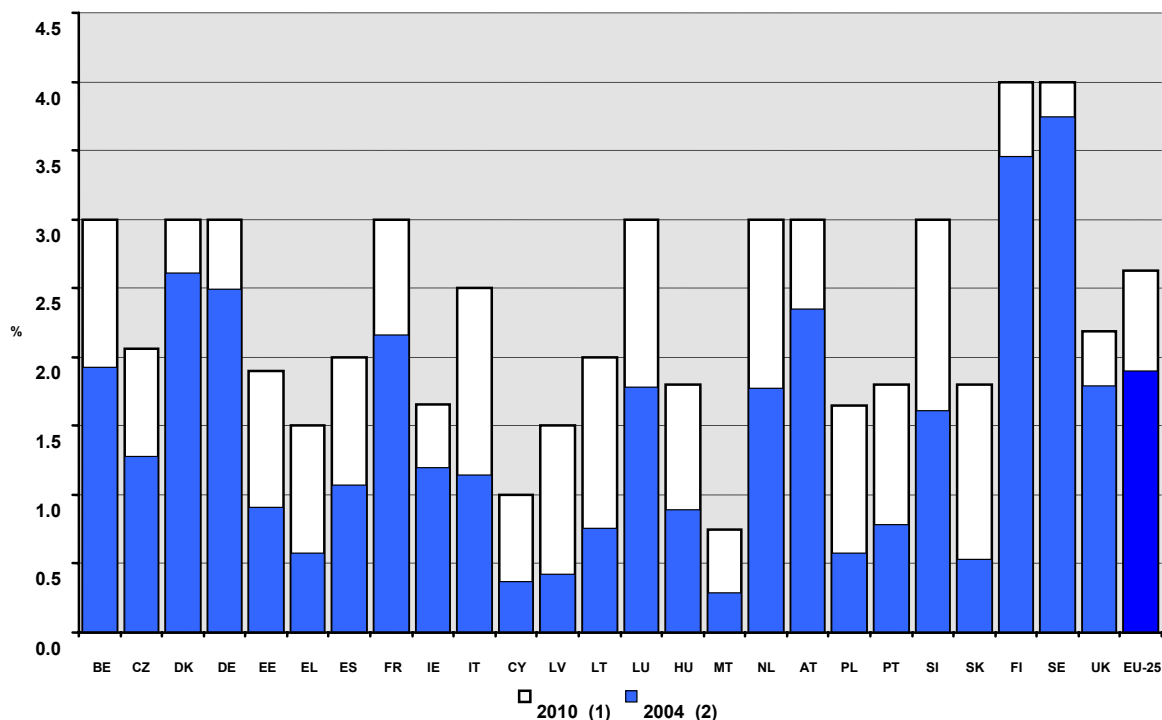
Glede na pomembnost R&R za prihodnjo rast in pri zagotavljanju rešitev številnih težav, s katerimi se danes srečuje naša družba, je pomembno, da se okrepijo naložbe v R&R. V državah članicah obstajajo precejšnje možnosti za izboljšanje kakovosti javnih izdatkov s preusmeritvijo sredstev, zlasti državne pomoči, v produktivnejšo uporabo in s tesnejšim sodelovanjem med državami članicami, da se prepreči nepotrebno podvajanje prizadevanj. Poleg tega je mogoče izboljšati učinkovitost podpore javnega sektorja za R&R. Predlog Evropske komisije o namenjanju izdatkov kohezijskih sredstev za lizbonske cilje, ki ga je Evropski svet sprejel za države članice EU-15, kaže, kako je mogoče prednostne naloge, kot so raziskave, vključiti v številne politike. Vendar mora največ prispevati zasebni sektor, kar pa je odvisno od zagotovitve ugodnih možnosti za donosnost naložb v R&R v Evropi. To pa je spet odvisno od povpraševanja po inovativnih izdelkih in storitvah, razpoložljivosti ljudi s potrebnimi spretnostmi in znanji ter razpoložljivosti ustreznega ureditvenega okvira.

3.2. Napredek k cilju 3 %

V zadnjih letih nič ni kazalo na to, da bi se intenzivnost R&R v EU (delež izdatkov R&R v BDP) bližala ciljem, ki jih je določil Evropski svet v Barceloni leta 2002 (približanje intenzivnosti R&R 3 % do leta 2010, pri čemer bi 2/3 sredstev prišli iz zasebnega sektorja). Obdobju počasne, vendar vztrajne rasti med leti 1997 in 2001 je sledilo rahlo zmanjšanje po letu 2002 (od 1,92 % v letih 2001–2002 na 1,90 % v letu 2004). Glavni vzrok za te spremembe so bila nihanja v zasebnem financiranju. Zasebno financiranje se je v zadnjem času zmanjšalo zaradi gospodarskega upada v obdobju 2002–2003 in razpočenja tehnološkega balona. Leta 2004 je predstavljalo 55 % celotnih izdatkov za R&R.

Vendar so zdaj vse države članice določile precej ambiciozne cilje glede izdatkov R&R, bodisi v okviru svojih programov nacionalnih reform ali kmalu za njimi (slika 1).

Slika 1 Bruto domači izdatki za R&R (GERD) kot % BDP



Ob predpostavki, da bi bili doseženi vsi cilji glede izdatkov R&R, bi se izdatki R&R v EU leta 2010 znatno povečali na približno 2,6 % BDP.

Če znotraj posamezne države članice in v EU-25 kot celoti primerjamo letno stopnjo rasti intenzivnosti R&R, ki bi bila potrebna med leti 2004 in 2010 za doseg cilja, s stopnjo rasti, zabeleženo v zadnjih letih (1997–2004), je mogoče oceniti oddaljenost od cilja. Države, kot so Danska, Finska, Švedska, Nemčija in Avstrija, so zabeležile stopnjo rasti, ki je, če se bo trend nadaljeval, zadostna za doseg cilja: čeprav je intenzivnost R&R v teh državah že višja od povprečja EU, jim je v zadnjih letih uspelo to prednost še povečati. Države, kot so Belgija, Francija ali Združeno kraljestvo, in EU-25 kot celota bodo cilj dosegle le, če bodo znatno pospešile rast izdatkov za R&R. Za države, kot so Poljska, Slovaška, Malta, Latvija in Grčija, je cilj izjemno ambiciozen.

Pri odkrivanju razlogov za uspeh držav „z veliko prednostjo“ na poti doseganja barcelonskih ciljev se je primerno osredotočiti na prispevke različnih gospodarskih sektorjev k rasti intenzivnosti R&R v podjetjih v teh državah. Dejansko se za vsemi temi zgodbami o uspehu skrivajo eden (na Finskem in v Nemčiji), dva (na Danskem) ali trije (na Švedskem) sektorji, ki se veliko ukvarjajo z R&R⁴, ki so odigrali ključno vlogo. To poudarja pomembnost določene specializacije v okviru nacionalnih/regionalnih inovativnih sistemov in gospodarstev, vključno z nekaterimi družbami, ki se veliko ukvarjajo z R&R. Vendar se pri tem ne sme podcenjevati vloge javno financiranih R&R pri doseganju barcelonskega cilja, saj

⁴ Finska: komunikacijska oprema, Nemčija: motorna vozila, Danska: farmacevtika/biotehnologija in storitve IKT, Švedska: farmacevtika, motorna vozila in komunikacijska oprema.

je bila v vseh teh državah članicah tudi intenzivnost javno financiranih R&R višja od povprečja EU, kar dokazuje, da te R&R dopolnjujejo R&R, ki jih financirajo podjetja.

3.3. Odprta metoda usklajevanja (OMC)

Na podlagi izkušenj prvega kroga je Odbor za znanstvene in tehnološke raziskave (CREST) januarja 2005 začel izvajati drugi krog. Vzpostavljenih je bilo pet strokovnih skupin CREST v okviru posebnih tem in države članice so v večjem obsegu začele uporabljati metodo. Strokovne skupine je vodila ena ali dve državi članici in posledica njihovega dela so bila bolj praktično usmerjena priporočila.

Na področju mešanic politik se je razvil poseben postopek strokovnega ocenjevanja, ki se je uporabljal v treh državah (Švedska, Španija in Romunija⁵) z namenom spodbuditi izmenjavo informacij glede s politiko povezanih vprašanj ter ustvariti tako za posamezno državo značilno kakor tudi splošno znanje za oblikovanje in izvajanje učinkovitih mešanic politik, potrebnih za povečanje intenzivnosti R&R. Na področju fiskalnih ukrepov se je delo osredotočilo na ocenjevanje in oblikovanje davčnih ukrepov za raziskave, kar je privedlo do razvoja praktičnih navodil za ocenjevanje davčnih ukrepov. Številne države članice so v zadnjih letih uvedle, razširile ali izboljšale fiskalne sisteme v korist raziskavam.

Delo na področju reforme javnih raziskovalnih središč je vključevalo pregled trenutnega razvoja politike za podporo prenosu znanja med javnimi raziskovalnimi ustanovami in industrijo, razvoj političnih priporočil in smernic za izvedbo izmenjave znanja, organizacijo javnih raziskovalnih ustanov, zelo tvegana podjetja/izločitve z ustanovitvijo neodvisnega podjetja in načrte za spodbujanje raziskovalcev. Kar zadeva MSP, je bila v tem drugem krogu pozornost usmerjena na potrebe raziskovalno intenzivnih MSP in visoko tehnoloških na novo ustanovljenih podjetij. Strokovna skupina je organizirala svoje dejavnosti v skladu s 5 temami, ki so ključne za celostni pristop politike raziskav in inovacij na tem področju: vprašanje financiranja; izboljšanje sposobnosti vodenja; sodelovanje z raziskovalnimi inštituti; javno naročanje na področju tehnologije in možnosti za visoko rast. Delo na področju pravic intelektualne lastnine se osredotoča na izdelavo instrumentov za vzpostavitev čezmejnega sodelovanja, v katero bodo vključene javne raziskovalne ustanove, in na izdelavo ključnih osnovnih elementov za usposabljanje strokovnjakov za prenos tehnologije po vsej Evropi.

V zvezi z odprto metodo usklajevanja, ki se uporablja za človeške vire na področju raziskav, je od leta 2002 aktivna usmerjevalna skupina za človeške vire in mobilnost. To usmerjevalno skupino sestavljajo predstavniki držav članic, ki so v letu 2005 svojo pozornost usmerili na vzajemno učenje v zvezi z mobilnostjo raziskovalcev med univerzami in podjetji.

CREST bo septembra 2006 Svetu in Komisiji predložil poročilo o drugem krogu uporabe odprte metode usklajevanja pri doseganju cilja 3 %, da bi se to lahko upoštevalo pri pripravi letnega poročila Komisije o napredku ter v sklepih zasedanja Sveta spomladi 2007 v zvezi s prenovljeno lizbonsko strategijo. Poleg tega bo CREST kot osnovo za vzajemno učenje uporabil programe nacionalnih reform in poročila o njihovem napredku, da bi se izboljšale nacionalne raziskovalne politike, in jeseni 2006 bo poročal o glavnih spoznanjih, ki iz tega izhajajo.

⁵ Ob pripravah na pristop povabljeni k sodelovanju na sestanku CREST.

Za okrepitev in dopolnitev uporabe odprte metode usklajevanja pri doseganju cilja 3 %, je bila sprožena pilotna pobuda RTR **OMC-NET** (s predvidenim skupnim proračunom v višini 8,7 milijonov EUR). Cilj je zagotoviti podporo pobudam za vzajemno učenje in sodelovanje, ki so jih začele skupine držav članic v zvezi s političnimi vprašanji skupnega interesa. Ta novi sistem se bo nadaljeval v 7. okvirnem programu.

4. OBETI ZA PRIHODNOST

Vsi ti dosežki so utrli pot za leto 2006, ki je leto izzivov v smislu pogajanj glede končnega sprejetja 7OP ter povečanja naložb v raziskave in poklicno pot raziskovalcev v Evropi.

Po tem, ko je bil 4. aprila 2006 v tristranskem pogovoru med Evropskim parlamentom, Komisijo in predsedstvom EU dosežen sporazum o evropskem proračunu za obdobje 2007–2013, se pričakuje sprejetje 7OP in posebnih programov do konca leta 2006 ali v začetku leta 2007. Prvi razpisi za zbiranje predlogov bodo objavljeni v začetku leta 2007.

Države članice bodo jeseni 2006 v okviru lizbonske strategije za rast in delovna mesta predložile prva poročila o napredku. Komisija bo ocenila raziskovalni del strategij držav članic ter tudi napredek glede posameznih ciljev R&R, določenih na spomladanskem zasedanju Sveta, in napredek k cilju 3 %. Da bi se okrepila raziskovalna strategija držav članic, bo Komisija pred koncem leta sprejela neobvezne smernice za spodbujanje prenosa znanja med univerzami ter javnimi raziskovalnimi ustanovami in industrijo. Poleg tega bo Komisija sprejela tudi nov okvir za državno pomoč za R&R in inovacije ter podrobne smernice za oblikovanje in ocenjevanje davčnih olajšav za R&R. Komisija namerava predložiti tudi predlog za ustanovitev Evropskega tehnološkega inštituta, ki naj bi začel delovati do leta 2009.

5. VIRI NADALJNJIH INFORMACIJ

Več podrobnosti vsebuje delovni dokument Komisije, ki je priložen temu poročilu. Nadaljnje informacije najdete v naslednjih dokumentih, ki so na voljo javnosti:

- Letna poročila o spremljanju za okvirni program in posebne programe, ki zagotavljajo kratek, neodvisen povzetek napredka in kakovosti ukrepov, sprejetih za izvajanje programov.
- Poročila o petletnem ocenjevanju, ki preverjajo izvajanje in dosežke raziskovalnih dejavnosti Skupnosti v predhodnih petih letih.
- Evropsko poročilo o znanstveno-tehnoloških kazalnikih, ki vsebuje opis, statistične podatke in podrobne analize evropskih in nacionalnih dejavnosti RTR v svetovnem okviru.
- Letno objavljena poročila s ključnimi podatki, v katerih so navedeni številni kazalniki, s katerimi je mogoče oceniti položaj Evrope na področju znanosti, tehnologije in inovacij.
- Statistični podatki o znanosti in tehnologiji v Evropi (Eurostat): statistični podatki o proračunu za R&R, izdatkih za R&R, zaposlenih na področju R&R in o patentih v državah članicah, razčlenjeni po regijah.

- Študije in analize, ki so objavljene v okviru programov RTR Skupnosti in ki obravnavajo posebna vprašanja na področjih RTR, ki jih pokrivajo.

Večina teh dokumentov je na voljo ali jih je mogoče naročiti na spletnih straneh Komisije:

- Splošna spletna stran Komisije EUROPA: <http://europa.eu/>
- Spletna stran CORDIS, ki vsebuje izčrpne informacije o okvirnem programu RTR: <http://cordis.europa.eu/>
- Spletna stran Generalnega direktorata za raziskave Komisije: <http://ec.europa.eu/research/>
- Spletna stran Generalnega direktorata za informacijsko družbo Komisije: http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm
- Spletna stran Generalnega direktorata za podjetništvo Komisije: <http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/>
- Spletna stran Generalnega direktorata za energetiko in promet Komisije: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index.html
- Spletna stran Skupnega raziskovalnega središča (SRS): <http://www.jrc.ec.europa.eu/>
- Spletna stran Eurostata: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>